

SEKRET GENERALNY
Zarząd Operacyjny

Załącznik Nr. 6

Do dokum. Nr. 548/2

Kierownictwo Szef. Gen.

Zal. Nr. 2 do pisma 2046

Warszawa, dn.

Tajne spec. zn.

Dot. 276/Waszk/66

Warszawa, dnia 2. lipca 1966 r.

PILNA NOTATKA

Dot. spraw organizacyjnych Układu Warszawskiego

Postanowienia Układu Warszawskiego w zakresie jego funkcjonowania i struktury są bardzo ogólnikowe i ramowe; powodują one w celu przeprowadzenia konsultacji między członkami i dla rozpatrywania spraw powstających w związku z wykonywaniem Układu - Doradcy Komitet Polityczny oraz stwierdzają, że Komitet ten może tworzyć takie organy pomocnicze jakie okażą się niezbędne /art. 6./.

Te ramowe postanowienia Układu nie zostały bądź w ogóle wypełnione konkretną treścią bądź też podjęte w tym zakresie uchwały nie zostały wcielone w życie. Organizacja wewnętrzna Układu Warszawskiego nie została sprecyzowana, formy pracy były i są płynne, zależne od doraźnych inicjatyw poszczególnych państw stron Układu.

Verte

Otrzymują:

Tow. Gomułka
Tow. Cyrankiewicz
Tow. Kliszko
Tow. Rapacki
Tow. Sypchański
Tow. Jaruzelski

Tow. Waszkowski
Tow. Wierza
Tow. Pindsiński
Tow. Łach
Tow. Łobodycz

174
Warszawa, dn.

196...r

~~Tajne specjalne~~

~~WYJAWNE~~

PILNA NOTATKA

Stan taki nie odpowiada aktualnym potrzebom, wypracowania bowiem wspólnej linii politycznej państwom Układu, uwzględniającej stanowiska wszystkich zainteresowanych - wymaga systematycznych konsultacji i kontaktów. Osiągnięcie zaś tego celu nie jest możliwe bez odpowiednich podstaw organizacyjnych.

Wycieki skierujące do stworzenia takich podstaw oraz przeszkody, na jakie na tym odcinku napotkano, przedstawione są poniżej:

3. Uchwała w sprawach organizacyjnych podjęta na posiedzeniu DKP, które odbyło się w Pradze w styczniu 1956 r., nie została w znacznym stopniu zrealizowana. Ustalono natomiast, że następuje:

1/ DKP będzie się zbierał w miarę konieczności nie rzadziej jednak niż dwa razy do roku. Przewodniczyć na posiedzeniach w ciągu roku kalendarzowego będą kolejno przedstawiciele każdego z państw reprezentowanych w Komitecie.

Stan aktualny:

DKP stał się organem, który zbiera się na zwołania Sekretarzy i Premierów rządów państw - stron Układu /art. 6 Układu stanowi, że każde państwo w Komitecie ma być reprezentowane przez członka rządu lub innego specjalnego przedstawiciela/. Zbiera się on rzadziej /nie częściej niż raz do roku/, a przewodniczą na posiedzeniach danej Rady kolejno przewodniczący poszczególnych delegacji.

Verte

~~Tajne spec. znaczenia~~**JAWNE****PILNA NOTATKA**

2/ Utworzenie ¹²pracy DKP organ¹² pomocniczy¹² a sie-
dzibą w Moskwie:

- a/ Stałej Komisji mającej za zadanie opracowanie na-
leceń dot. zagadnień polityki zagranicznej;
- b/ Zjednoczonego Sekretariatu w składzie: Sekretarza
Generalny, Sekretarza, po jednym z każdego państwa
reprezentowanego w DKP /są oni też następcami SG/
oraz pomocnik SG d/s organizacyjnych. Sekretariat
zbiiera się w pełnym składzie na okres posiedzeń
DKP. Protokoły posiedzeń Komitetu sporządzane
są przez Zjednoczony Sekretariat i przechowywane
w jego aktach. SG przesyła rządowi wyniki z pro-
tokółów dotyczące uchwał Komitetu wymagających
wykonania.

Stan aktualny

Stała Komisja nie została powołana do życia.
Zjednoczony Sekretariat działa wyłącznie w czasie posie-
dzeń DKP, w okresie między posiedzeniami żadnej funkcji
nie wykonuje. SG jest obecnie formalnie wiceminister
Spraw Zagranicznych Związku Radzieckiego - тов. Фирюбин.
Ono faktycznie ostatnio nie zajmuje się sprawami UW/.

3/ Językami oficjalnymi na posiedzeniach DKP są
języki państw - stron Układu, a językami roboczymi,
w których sporządza się wyniki uchwał Komitetu: rosyjski,
niemiecki, polski i czeski.

Stan aktualny

Językiem roboczym jest tylko język rosyjski.

4/ Państwa, na których obszarze odbywają się posie-
dzenia DKP, zapewniają materialne zabezpieczenie tych po-
siedzeń i pokrywają związane z tym wydatki. Każde państwo
odpowiednie do dyspozycji Zjednoczonego Sekretariatu odpo-
wiedni aparat na okres posiedzeń DKP, utrzymuje go na swój
własny koszt.

Verte

176
Warszawa, dn.

~~Tajne~~ specjalne

PILNA NOTATKA

Stan aktualny

Zasada ta jest przestrzegana.

II.

Sprawa usprawnienia Układu Warszawskiego oraz lepszego koordynacji współpracy na odcinku polityki zagranicznej podniesiona była w czasie Narady DKP odbytej w Warszawie w styczniu 1965 r. /nie była formalnie punktem porządku obrad/.

Delegacja NRD przedstawiła projekt uchwały DKP w sprawie systematycznych konsultacji w zakresie problemów polityki zagranicznej.

Pozostałe delegacje, z wyjątkiem delegacji rumuńskiej, poparły zasadniczo ideę zaoferowania współpracy państw - stron Układu Warszawskiego tak od strony merytorycznej jak i poprzez podjęcie pewnych kroków organizacyjnych /delegacja węgierska zaproponowała utworzenie Rady MSZ/.

Delegacja rumuńska podkreślała ogólnie konieczność współpracy między państwami socjalistycznymi, uchylała się, podczas prac Komitetu Redakcyjnego, od poparcia propozycji NRD.

Żadnych konkretnych kroków w tej sprawie na naradzie tej nie podjęto.

III.

1. W związku z listem tow. Breżniewa do I Sekretarza Partii państw - stron Układu /poątek stycznia 1966 r. w sprawie zapewnienia organizacji Układu Warszawskiego większej elastyczności i operatywności, problem ten był rozważany na naradzie wicepremierów Spraw Zagranicznych odbytej w lutym 1966 r. w Berlinie oraz na naradzie ministrów Spraw Zagranicznych odbytej w czerwcu br. w Moskwie.

Warto

Tajne, spec. znaczenie

Tajne

Na naradzie Wzrostlińskiej postulowaliśmy:

PILNA NOTATKA

- a/ ~~utworzenie~~ ~~dotychczasowego~~, ustalonego praktyką charakteru DKP /najwyższy szczebel partyjno-zgody/;
- b/ utworzenia Stałej Rady lub Komitetu MSZ, który zbierałby się nie rzadziej niż 2 razy do roku, a w każdym razie przed każdym kolejnym posiedzeniem DKP. Komitet Ministrów miałby charakter organu pomocniczego i konsultacyjnego;
- c/ utworzenie Stałego Sekretariatu.

Stanowisko nasze było zgodne z propozycjami wysuwany przez pozostałe delegacje z wyjątkiem delegacji rumuńskiej. Delegacja ta występując przeciwko przedstawionym propozycjom argumentowała, że jakiegokolwiek ustalenia organizacyjnej, opracowanie statutu DKP, określenie z góry osasu, miejsca i sposobu konsultacji, itp. spowoduje, że Układ straci niezbędną dla skutecznego działania elastyczność. Twierdziła nawet, że wysuwane propozycje zmieniłyby sens Układu Warszawskiego, Organy Układu porządkowałyby bowiem sprawy należące do kompetencji poszczególnych rządów.

W związku z takim stanowiskiem delegacji rumuńskiej - nie osiągnięto żadnego porozumienia.

2/ Na naradzie Ministrów Spraw Zagranicznych w Moskwie delegacja NRD przedłożyła projekt uchwały w sprawie środków reprezentowania działalności organizacji Układu Warszawskiego /przedstawiony przez Tow. Ulbrichta na parę dni przed Naradą/.

Propozycje zawarte w tym projekcie odpowiadały w zasadzie naszym postulatom.

Verte

- 6 -

~~Tajne spec. znaczenie~~PILNA NOTATKA

Delegacja Rumuńska nie opowiadała przeciwko włączeniu do porządku obrad punktu dot. tego problemu, /choć na początku obrad min. Manescu twierdził, że problem ten został wyczerpany na naradzie w Berlinie i zdjęty z porządku obrad/.

W czasie dyskusji delegacja rumuńska zajęła negatywne stanowisko odnośnie całości projektu delegacji NRD - odrzucając zdecydowanie propozycję jakiegokolwiek instytucjonalizowania Układu i argumentując analogicznie jak w Berlinie. Rumuni odmówili też przyjęcia najbardziej nawet ogólnikowego sformułowania dot. periodycznych konsultacji, chociaż potrzebę takich konsultacji poprzednio stale podkreślali /twierdzili jednak, że wystarczy oprzeć się wyłącznie na postanowieniach Układu/.

W czasie pracy grupy roboczej strona rumuńska wyraziła zgodę na przyjęcie niektórych postanowień dot. trybu pracy DKP /retacja sesji w stolicach państw - stron Układu i przewodnictwo sesji, udział obserwatorów, wcześniejsze rozsyłanie tymczasowego porządku obrad i materiałów/ oraz na utworzenie Sekretariatu technicznego z funkcjami sformułowanymi wyłącznie do spraw organizacyjnych - administracyjnych.

W skład tego Sekretariatu wchodziłby ^{pracownicy} wyznaczony po jednym z każdego państwa - stron Układu oraz pomocniczy personel techniczny rekrutujący się z obywateli tych państw. Na czele Sekretariatu stałby kierownik, wyznaczony przez strony na okres 3 lat, kolejno z pracowników Sekretariatu; pierwszym kierownikiem byłby przedstawiciel Zw. Radzieckiego. Siedzibą Sekretariatu byłaby Moskwa. Inne sprawy związane z funkcjonowaniem

PILNĄ NOTATKA

Sekretariatu, a więc sprawy finansowe, przywileje i i immunitety i tp. - miały być rozstrzygnięte później.

Warto zaznaczyć, że jeśli idzie o przytoczoną w pkt I niniejszej notatki uchwałę praską w 1956 r., na którą w toku obrad powoływały się pozostałe delegacje - delegacja rumuńska twierdziła, że była to decyzja błędna i że nie uważa jej za wiążącą /"przekreśliła ją życie"/.

Wychodząc z założenia, że przyjęcie takich fragmentarycznych i drugorzędnych w zasadzie postanowień dot. trybu pracy DKP /które zresztą i dotąd nie wywoływały kontrowersji/, nie miałyby faktycznie żadnego wpływu usprawniającego na pracę DKP

a mogłoby jedynie dać Rumunom podstawę do twierdzenia, że idą na współpracę w sprawach organizacyjnych - zarówno delegacja polska jak i radziecka na posiedzeniu plenarnym MSZ wystąpiły przeciwko zamieszczeniu w/w postanowień dot. trybu pracy DKP w dokumencie, który miałby być przedstawiany Komitetowi w Bukareszcie. Podkreślaliśmy też, że utworzenie Sekretariatu technicznego nie może przekreślać istnienia Zjednoczonego Sekretariatu z Sekretarzem Generalnym na czele.

W odpowiedzi na to Rumuni wycofali swoją zgodę na utworzenie Sekretariatu technicznego.

Tak więc w sprawie tej nie osiągnięto żadnego porozumienia.

W Protokół z Narady w Moskwie, w którym Rumuni odmówili zarejestrowania rozbieżności, zamieszczone zostało w punkcie porządku obrad dot. spraw organizacyjnych jedynie stwierdzenie, że w wyniku dyskusji ministrowie Spraw Zagranicznych nie osiągnęli uzgodnionych wniosków i że przedstawiają rezultaty wymiany poglądów Centralnym Komitetom Partii i rządów swoich państw.